

Overweging van zaterdag 28 en zondag 29 oktober 2017

Citykerk Het Steiger Rotterdam

Viering voor de 6^e zondag van de herfst (30^e zondag door het jaar (a))

Lezingen uit het Oecumenisch leesrooster:

Deuteronomium 6,1-9, psalm 1 en Matteüs 22, 34-46

Thema: 1+1=1

Karin Bornhijm, lekendominicaan.

Ik weet niet of het u weleens is opgevallen, maar in het najaar is er altijd een enorm aanbod van cursussen. Misschien ook niet verwonderlijk, want het weer wordt slechter en kouder en de avonden worden steeds langer. Ook op het werk is het aanbod zo groot dat je nauwelijks kan kiezen. Als docent van volwassenonderwijs heb je het maar lastig: want waar moet je beginnen? Wat weet iedereen al? In de joodse traditie bestaat het 'lernen'. Dit 'lernen' is een samen leren, ongeacht leeftijd, rang of stand, waarbij je elkaar op alles mag bevragen. Stevige discussies horen daar bij. 'Lernen' is een levenslang leren om te komen tot een dieper verstaan van de Schrift en het is meer dan 'uit het hoofd leren'. Het gaat erom dat het hart wordt gevuld, het denken wordt geleid en het doen in praktijk wordt gebracht.

De evangelist Mattheüs staat in deze joodse traditie. Hij laat zien hoe Jezus in zijn tijd een leraar was. Maar ja... daar waren er in die tijd nog wel meer van, zoals de Farizeeërs, die als Schriftgeleerden bekend stonden.

De evangeliëlezing van vandaag is een debat met vraag en antwoord en er hangt een beetje akelige sfeer van aftroeven. Laten we alle spelers in dit verhaal langs lopen:

Aan het begin wordt al gemeld dat Jezus de Sadduceeën tot zwijgen had gebracht. Min of meer dus 'afgeserveerd'. Sadduceeën waren ontwikkelde en voornamelijk joden, die een goede verstandhouding met de Romeinen hadden. Ze waren ook behoudend: zij gingen alleen uit van de Thora (de eerste 5 boeken van het Eerste Testament).

De Farizeeërs waren trouw aan de Thora én de mondelinge traditie. Zij waren tégen de Grieks-romeinse cultuur en droomden van een onafhankelijke joodse staat. Zij geloofden dat de Messias binnen afzienbare tijd zou komen en zijn komst zou een belangrijke stap in de richting van een joodse staat zijn. Deze Farizeeërs werden uit het lood gebracht door de dialoog met Jezus. "Niemand durfde Hem nog een vraag te stellen", hoorden we.

En dan Jezus, die over het koninkrijk van God vertelde en een grote groep volgers om zich heen verzameld had.

Het zijn radicaal tegengestelde belangen: geen wonder dat het debat met vragen over en weer stevig gevoerd wordt. Mattheüs situeert dit debat ook op een spannend moment: Het is 1 dag na de intocht in Jeruzalem en Jezus is naar de tempel gegaan om onderricht te geven. Jezus is door een menigte van mensen als een koning binnengehaald en de gevestigde orde van hogepriesters, Sadduceeën en Farizeeërs zien met argusogen aan wat er gebeurt. Niet lang daarna zal Jezus gevangen worden genomen en ter dood worden gebracht. De situatie is dus tot een hoogtepunt gepolariseerd!

Het debat valt in twee delen uiteen: eerst krijgt Jezus een vraag: wat is het grootste gebod? Daarna stelt Jezus een wedervraag: Van wie is de Messias een zoon?

Wat is het grootste gebod? Mijn eerste reactie was: 'ik weet het niet hoor, maar voor een jood moet dit toch zijn als het vragen naar de bekende weg!' Een soort vraag als hoeveel is 1 plus 1?! Maar met het joodse 'lernen' in het achterhoofd is de vraag toch minder onbegrijpelijk. Het is een overduidelijke verwijzing van hetgeen in de Thora staat. We lezen het gedeelte net uit het boek Deuteronomium: "*Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart, heel uw ziel en heel uw verstand. En uw naaste als uzelf*". Toch voegt Jezus wel iets toe in zijn antwoord: namelijk het tweede gebod is gelijk aan het eerste. Of beter misschien: Hij maakt expliciet duidelijk waar het om draait als je zegt: 'U zult de Heer uw God liefhebben'. $1 + 1 =$ niet 2, maar 1. En nota bene: dit is de grondslag van alles wat in de Wet en Profeten staat. Dit is de kern!

Wat de Farizeeërs deden, doet Jezus met zijn wedervraag. De vraag 'Van wie is de Messias een zoon?' is namelijk óók vragen naar de bekende weg. Want iedere jood weet dat de Messias een zoon van David zal zijn. Maar de redenatie, die Jezus aan de Farizeeërs voorhoudt, lijkt dit vanzelfsprekende antwoord onderuit te halen: Als David de Messias Heer noemt, hoe kan de Messias dan de zoon van David zijn?! Dat is toch minstens een beetje mal! Echter: Jezus zelf geeft óók geen antwoord, maar de vraag blijft als een soort cryptisch mysterie overeind staan.

De bal wordt door Jezus op deze manier weer bij de Farizeeërs – en misschien ook wel bij ons – gelegd. Want wat zegt $1+1=1$ over de discussie die Jezus met de Farizeeërs voert? Een debat dat eindigt met een vraag van Jezus, die niet beantwoord wordt, maar dat uitloopt op Zijn kruisdood? Wat zegt $1+1=1$ over onze gepolariseerde samenleving waarin mensen elkaar soms letterlijk naar het leven staan?

We zullen zelf op zoek moeten gaan naar wat het voor ons, voor u, voor mij betekent: *“Heb de Heer, uw God, lief én uw naaste als uzelf”*. Jezus gaat radicaal voor dit dubbelgebod. Een Rotterdammer zou misschien spontaan zeggen: ‘geen woorden maar daden’! En de Bijbel heeft wel een paar suggesties voor ons: help de armen, troost de bedroefden, zorg voor zieken en heb een hart voor mensen die nergens meetellen. Onze eigen handel en wandel kunnen we voortdurend spiegelen aan dit dubbelgebod, zodat we leren leven als een rechtvaardige.

Ik hoop van harte dat we samen blijven zoeken naar deze kern waar het om draait. Niet om met kant en klare antwoorden te komen, maar om open met elkaar te ‘lernen’. Om elkaar toe te staan om steeds opnieuw de bekende, essentiële vragen te stellen. Om moeite te doen om beter te verstaan wat de Schrift en de traditie meegeven. Om te onderzoeken hoe dat in óns leven doorwerkt. Maar ook om de ánder beter te begrijpen en te verstaan. Om net als Jezus te leven vanuit God.

Zoals de boom uit psalm 1 aan het water is geplant en daar de voeding vandaan haalt, zo kan het dubbelgebod ook voor ons een bron in ons leven zijn. Je zult bloeien, vrucht dragen, gelukkig worden!, verzekert de psalmist ons. Moge het zo zijn.